

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6911-2558

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6911-2015

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มห่าน
GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
GOOSE FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS XX.XXX.XX

ISBN

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6911-2558

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6911-2015

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มห่าน
GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
GOOSE FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 132 ตอนพิเศษ 92 ง

วันที่ 23 เมษายน พุทธศักราช 2558

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มห่าน

1. นางวิมลพร อิติศักดิ์
กรมปศุสัตว์	ประธานกรรมการ
2. นายเอกชัย ก่อเกียรติสกุลชัย
กรมปศุสัตว์	กรรมการ
3. นางสาวยุพา เหล่าจินดาพันธ์
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	กรรมการ
4. รองศาสตราจารย์นิรัตน์ กองรัตนานันท์
คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์วรรณวิบูลย์ กาญจนบุญชู
คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
6. นายบุญเพ็ง สันติวัฒนธรรม
กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
7. นายวีระ วิจิตรกุล
สมาคมสัตว์บาลแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	กรรมการ
8. นายดำเนิน เสาะสืบงาม
สมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก	กรรมการ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิธร นาคทอง	กรรมการ
10. นางสมบัติ ตั้งกิจพินิจชอบ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิต	กรรมการ
11. นายกฤต บุญยะวรรณะ
สำนักกำหนดมาตรฐาน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	กรรมการและเลขานุการ

ห่านเป็นสัตว์ปีกที่มีราคาสูง เลี้ยงง่าย โตเร็ว อัตราแลกเนื้อสูง สามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมได้ดี ปัจจุบันมีแนวโน้มการบริโภคมากขึ้น ดังนั้นคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงเห็นสมควรจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มห่าน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลิตผลที่มีความปลอดภัยต่อการบริโภค

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้กำหนดขึ้น โดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มาตรฐานสินค้าเกษตร. มกษ. 6901-2552. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ.
กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

มาตรฐานสินค้าเกษตร. มกษ. 6903-2552. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์.
กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเห็ด
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเห็ด เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศ กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเห็ด มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6911-2558 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายปิติพงษ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ

ฟาร์มห่าน

1. ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับห่านเนื้อและห่านพันธุ์ ตั้งแต่องค์ประกอบฟาร์ม อาหาร น้ำ การจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์ สุขอนามัยสัตว์ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล เพื่อให้ได้ห่านที่มีสุขภาพดี และปลอดภัยต่อการบริโภค

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 ห่าน (goose) หมายถึง สัตว์ปีกในสกุล *Anser* ซึ่งอยู่ในวงศ์ Anatidae

2.1.1 ห่านเนื้อ (goose) หมายถึง ห่านที่เลี้ยงตามระยะเวลาของสายพันธุ์เพื่อการผลิตเนื้อและผลิตผลอื่นๆ มาใช้บริโภคเป็นอาหาร

2.1.2 ห่านพันธุ์ (goose breeder) หมายถึง ห่านปู่-ย่าพันธุ์ (grandparent stock) หรือห่านพ่อ-แม่พันธุ์ (parent stock) ที่สามารถผลิตไข่ ให้ได้ลูกห่านที่มีคุณภาพดี

2.2 ฟาร์มห่าน (goose farm) หมายถึง สถานที่ประกอบการที่เลี้ยงห่านเพื่อการค้า ซึ่งครอบคลุมถึงพื้นที่เลี้ยงห่าน สถานที่เก็บและเตรียมอาหาร บริเวณทำลายซาก จุลตรวจรวมขยะ อาคารสำนักงาน และบ้านพักอาศัย เป็นต้น

2.3 โรงเรือน (goose house) หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการเลี้ยงห่าน ทั้งชนิดที่ควบคุมและไม่ควบคุมสภาพแวดล้อม

3. เกณฑ์กำหนด

เกณฑ์กำหนด ให้เป็นไปตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์กำหนด

รายการ	เกณฑ์กำหนด
1. องค์กรประกอบฟาร์ม	
1.1 สถานที่ตั้ง	1.1.1 อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่ออันตรายทางกายภาพ ทางเคมี และชีวภาพ มีแหล่งน้ำที่เหมาะสมเพียงพอ
	1.1.2 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยง
1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม	1.2.1 มีการวางผังฟาร์มที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานอย่างถูกสุขลักษณะ และแยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน
	1.2.2 มีพื้นที่เพียงพอ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม
	1.2.3 มีรั้วรอบบริเวณพื้นที่การเลี้ยงอย่างเหมาะสม
	1.2.4 มีพื้นที่การเลี้ยงแยกเป็นสัดส่วนจากที่พักอาศัย
1.3 โรงเรือน	1.3.1 มีโครงสร้างแข็งแรง ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อท่านและบุคลากร ง่ายต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา มีการระบายอากาศได้ดี
	1.3.2 มีพื้นที่ในโรงเรือนเพียงพอในการเลี้ยง
2. อาหารสำหรับท่าน	2.1 ต้องมีคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์
	2.2 ในกรณีที่ผสมอาหารเองในฟาร์ม ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์
	2.3 ตรวจสอบคุณภาพอาหารชั้นทางกายภาพเบื้องต้น และเก็บตัวอย่างเพื่อใช้วิเคราะห์กรณีมีปัญหาหรือข้อสงสัย
	2.4 มีสถานที่เก็บอาหาร แยกเป็นสัดส่วน และเก็บในสภาพที่ป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมสภาพ
	2.5 ท่านทุกคนได้รับอาหารหยابและอาหารชั้นที่มีคุณภาพดี เพียงพอและเหมาะสมตามช่วงวัยของท่าน

รายการ	เกณฑ์กำหนด
3. น้ำ	<p>3.1 น้ำที่ใช้เลี้ยง และใช้ในฟาร์ม มีคุณภาพเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ในการใช้</p> <p>3.2 ทานได้รับน้ำอย่างเพียงพอและทั่วถึง</p> <p>3.3 แหล่งน้ำในฟาร์มอยู่ในบริเวณที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตราย และมีการจัดการดูแลแหล่งน้ำอย่างเหมาะสม</p> <p>3.4 กรณีใช้แหล่งน้ำสาธารณะ ให้มีแนวทางป้องกันการแพร่ระบาดของโรคผ่านแหล่งน้ำ</p>
4. การจัดการฟาร์ม 4.1 คู่มือการจัดการฟาร์ม	<p>มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม ได้แก่ ระบบการเลี้ยง อาหารน้ำ การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม</p>
4.2 บุคลากร	<p>4.2.1 มีจำนวนบุคลากรพอเหมาะกับจำนวนทานที่เลี้ยง จัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน</p> <p>4.2.2 บุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงทานต้องมีความรู้ และได้รับการฝึกอบรมในการเลี้ยง เพื่อให้จัดการฟาร์มได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>4.2.3 มีผู้ควบคุมดูแลการเลี้ยงที่เป็นสัตวบาล หรือผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านสัตวบาล หรือผู้ที่มีประสบการณ์</p> <p>4.2.4 มีสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก กำกับดูแลด้านสุขภาพทาน</p> <p>4.2.5 บุคลากรต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี และมีใบรับรองการตรวจสุขภาพเป็นประจำ อย่างน้อยปีละครั้ง</p>
4.3 การทำความสะอาด และบำรุงรักษา	<p>4.3.1 โรงเรือน อุปกรณ์และบริเวณโดยรอบในฟาร์ม สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อทานและบุคลากร</p> <p>4.3.2 หลังจากย้ายทานชุดเก่าออก ให้ทำความสะอาด ซ้ำเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ และปิดพักโรงเรือนเป็นเวลาอย่างน้อย 14 วัน ก่อนนำทานชุดใหม่เข้าเลี้ยง เว้นแต่กรมปศุสัตว์ประกาศกำหนดเป็นอย่างอื่น</p> <p>4.3.3 กรณีฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ วัสดุรองรับต้องสะอาดและแห้ง</p>

รายการ	เกณฑ์กำหนด
4.4 การจัดการไข้ฟัก	เก็บไข่และทำความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะ รวบรวมไข่ไว้ในสภาพที่เหมาะสม ก่อนนำไปฟัก
5. สุขภาพสัตว์ 5.1 การป้องกันและควบคุมโรค	<p>5.1.1 ระบุแหล่งที่มาของห่านที่นำมาเลี้ยง</p> <p>5.1.2 มีแผนการป้องกันโรคโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม</p> <p>5.1.3 มีมาตรการป้องกันและควบคุมโรคเข้าสู่ฟาร์มจากบุคคล ยานพาหนะ และอุปกรณ์</p> <p>5.1.4 ตรวจติดตามสุขภาพห่านเป็นประจำ</p> <p>5.1.5 กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์</p>
5.2 การบำบัดโรค	อยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ.2545 และตามข้อกำหนดใน มกษ. 9032 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์
6. สวัสดิภาพสัตว์	ดูแลห่านให้มีการเจริญเติบโตตามลักษณะของสายพันธุ์ และมีพฤติกรรมตามธรรมชาติ หากบาดเจ็บ ป่วย หรือพิการ ต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ทุกข์ทรมาน
7. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	<p>7.1 กรณีปล่อยน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะให้บำบัดน้ำเสียจากฟาร์มก่อน</p> <p>7.2 การจัดการขยะมูลฝอย ควรรวบรวมไว้ในภาชนะที่ปิดมิดชิด และนำไปกำจัดด้วยวิธีที่เหมาะสม</p> <p>7.3 กำจัดมูลห่านด้วยวิธีที่เหมาะสม เช่น นำไปทำปุ๋ย เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งของกลิ่นและเชื้อโรค</p> <p>7.4 ก่อนนำมูลห่านและวัสดุรองพื้นออกจากโรงเรือน ให้พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อเพื่อป้องกันการฟุ้งกระจาย และระหว่างการขนย้ายให้ใช้ผ้าใบคลุมเพื่อป้องกันการตกหล่น</p>
8. การบันทึกข้อมูล	<p>8.1 จัดทำบันทึกผลปฏิบัติงานในขั้นตอนสำคัญในการจัดการฟาร์ม ทั้งนี้ควรครอบคลุม</p> <p>8.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานฟาร์ม เช่น การจัดแบ่งโครงสร้างการดำเนินงาน จำนวนบุคลากร การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ข้อมูลด้านสุขภาพประวัติและการฝึกอบรมของบุคลากรในฟาร์ม</p>

รายการ	เกณฑ์กำหนด
	8.1.2 ข้อมูลด้านการจัดการฟาร์ม เช่น การจัดการฝูงห่าน การจัดการโรงเรือน อาหาร สุขภาพสัตว์ การป้องกันและควบคุมโรค และการจัดการสิ่งแวดล้อม ----- 8.2 เก็บรักษาน้ำที่กักไว้ให้ตรวจสอบอย่างน้อย 3 ปี